

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра практики англійської мови

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іваницьок С. В. *С. Іваницьок*
Протокол № 2 від «17» жовтня 2018 р.

№1710201831

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

Загальне мовознавство

підготовки бакалавра (на базі диплома молодшого спеціаліста)
спеціальності 014 Середня освіта
освітньої програми (спеціалізації) Англійська мова

Програма навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО» підготовки бакалавра(на базі диплома молодшого спеціаліста), галузі знань 01 - Освіта, спеціальності 014 – Середня освіта, за освітньої програмою Англійська мова

Розробник: канд. філол. наук, доцент Малімон Л.К.

Рецензент: Рогач О. О., канд. філол. наук, доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри практики англійської мови
протокол № 2 від 7.09.2018 р.

Завідувач кафедри:

кандидат філол. наук, професор

Е. К. Коляда

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету іноземної філології
протокол № 2 від 20.09.2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри практики англійської мови

А. Б. Павлюк

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	<u>01 - Освіта</u> 014 – Середня освіта Англійська мова бакалавр (на базі диплома молодшого спеціаліста)	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120 / 4</u>		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>4-ий</u>
		Лекції <u>26</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) <u>16</u> год.
		Лабораторні <u>-</u> год.
		Індивідуальні <u>-</u> год.
	Самостійна робота <u>70</u> год.	
	Консультації <u>8</u> год.	
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	<u>01 - Освіта</u> 014 – Середня освіта Англійська мова бакалавр (на базі диплома молодшого спеціаліста)	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>120 / 4</u>		Рік навчання <u>3</u>
		Семестр <u>6-ий</u>
		Лекції <u>12</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) <u>8</u> год.
		Лабораторні <u>-</u> год.
		Індивідуальні <u>-</u> год.
	Самостійна робота <u>86</u> год.	
	Консультації <u>14</u> год.	
	Форма контролю: <u>екзамен</u>	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні аспекти теорії мови: знакова природа, структура мови, взаємозв'язок мови і мислення, співвідношення мови і мовлення, фонологічна, лексико-семантична та граматична системи мови, функціонування та розвиток наукових шкіл світової лінгвістики, характеристика їх основних принципів, методик дослідження й аналіз найважливіших здобутків визначних мовознавців минулого та сучасності. Загальне мовознавство демонструє різні шляхи та методи дослідження мови, встановлює зв'язок між численними

способами опису мови, пояснює причини неоднакових інтерпретацій явищ в різних наукових школах і напрямках на всіх етапах розвитку мовознавства.

Дисципліна є складовою частиною циклу навчальних курсів із загальної теорії мови, тісно взаємодіє з філософією, історією, логікою, соціологією, соціолінгвістикою, етнолінгвістикою, літературознавством, психологією. Сучасне мовознавство – це комплекс численних дисциплін, загальне мовознавство базується на знаннях як з лінгвістичних, так і нелінгвістичних курсів і є узагальнюючою дисципліною, що підвищує лінгвістично-професійний та інтелектуальний рівень майбутнього фахівця. Курс „Загальне мовознавство” є завершальним у системі лінгвістичних дисциплін і носить підсумковий характер: він узагальнює попередньо вивчені лінгвістичні предмети і дає їм теоретичне обґрунтування.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

знати: основні етапи становлення і розвитку мовознавства, проблематику основних його напрямів; практично використовувати теоретичні знання, а саме: характеризувати мовознавство Давньої Індії, Давнього Китаю, античне та арабське мовознавство; визначати основні проблеми та представників мовознавства Середньовіччя та епохи Відродження; репрезентувати передвісників та основоположників порівняльно-історичного мовознавства, їх лінгвістичні погляди та метод дослідження; характеризувати основні напрями у мовознавстві другої половини ХІХ століття (натуралістичний, психологічний, молодогораматизм); прояснити сутність та проблематику основних шкіл, структуралізму і генеративізму, неогумбольдтіанства у різних проявах; охарактеризувати розвиток українського мовознавства; визначати особливості різноманітних напрямів сучасного мовознавства.

Опанувавши поданий матеріал, студенти повинні

вміти: чітко характеризувати головні періоди історичного розвитку лінгвістики; розрізняти специфіку та проблеми різних напрямів мовознавства, їх представників та коло їхніх наукових інтересів; логічно та аргументовано викладати проблематику сучасних напрямів розвитку лінгвістики, давати визначення основних понять, характеризувати дослідження провідних учених певного напрямку; синтезувати знання, отримані з попередніх теоретичних і практичних курсів, для характеристики та аналізу мовних явищ.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна може складатись з 3 змістові модулі. Кількість змістових модулів визначається метою та змістом програми. Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. The Study of Language						
Тема 1. Nature of Human Language,		2	1		6	

Language, Society and Culture						
Тема 2. Functions of Language		2	1		4	1
Тема 3. Language Typology		2	2		10	1
Разом за модулем 1	34	6	4		20	2
Змістовий модуль 2. The History of Linguistics						
Тема 4. Foundation: from Antiquity to Renaissance. The Development of the Historical Comparative Method of Linguistics		4	2		10	1
Тема 5. The Philosophy of Language. Neogrammarians. The beginning of the XX century		4	2		10	1
Тема 6. Structural Linguistic Schools		4	2		10	1
Тема 7. Russian and Ukrainian Linguistic Schools		2	2		10	1
Разом за модулем 2	62	14	2		40	4
Змістовий модуль 3. Linguistics as a Science						
Тема 8. Micro-Linguistics		2	2		5	1
Тема 9. Macro-Linguistics		4	2		5	1
Разом за модулем 3	24	6	4		10	2
Всього годин:	120	26	16		70	8

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Лаб.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. The Study of Language						
Тема 1. Nature of Human Language, Language, Society and Culture		1	0,5		10	1
Тема 2. Functions of Language		1	0,5		10	1
Тема 3. Language Typology		2	1		10	2
Разом за модулем 1	40	4	2		30	4
Змістовий модуль 2. The History of Linguistics						
Тема 4. Foundation: from Antiquity to Renaissance. The Development of the Historical Comparative Method of Linguistics		1	1		10	1
Тема 5. The Philosophy of Language. Neogrammarians. The beginning of the XX century		1	1		10	2
Тема 6. Structural Linguistic Schools		2	1		10	2
Тема 7. Russian and Ukrainian Linguistic Schools		2	1		10	1

Разом за модулем 2	56	6	4		40	6
Змістовий модуль 3. Linguistics as a Science						
Тема 8. Micro-Linguistics		1	1		8	2
Тема 9. Macro-Linguistics		1	1		8	2
Разом за модулем 3	24	2	2		16	4
Всього годин:	120	12	8		86	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота студентів охоплює 30 години і спрямована на подальше формування лінгвістичної компетенції, розвиток та розширення світогляду студентів у мовознавчому аспекті, збагачення словникового запасу студента, розвиток навичок правильного структурного оформлення усного та писемного лінгвістичного дискурсу.

Теми, що винесені на самостійну роботу, розглядаються на лекціях частково. Враховуючи специфіку теоретичного курсу, завдання з самостійної роботи для студентів інституту іноземної філології пов'язані з роботою над оригінальними текстами праць видатних лінгвістів.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Saussure Ferdinand Course of General Linguistics / Ferdinand de Saussure – New York : McGraw-Hill Book Company, 1996. – P. 1-17	14/18
2	Bloomfield Leonard Language / Leonard Bloomfield – London: George Allen & Unwin Ltd, 1973. – P. 3-20	14/18
3	Sapir Edward The Status of Linguistics as a Science / Edward Sapir // <i>Language</i> , Vol. 5, No. 4 (Dec., 1929). – P. 207-214.	14/18
4	Whorf Benjamin Lee Science and Linguistics / Benjamin Lee Whorf // <i>Language, thought and reality: Selected writings of Benjamin Lee Whorf</i> – Cambridge, MA: MIT Press, 1956. – P. 17-23	14/18
5	Chomsky Noam Linguistics and the Brain Science / Noam Chomsky // <i>The Architecture of Language</i> , Oxford University Press, 2000. – P. 13-28.	14/18
Разом		70/86

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Не передбачено.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні курсу студент виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на семінарах, виконання індивідуальних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Навчальний курс складається з двох залікових кредитів, які закінчуються **екзаменом**. Сумарна кількість балів, яку студент отримує при засвоєнні змістових модулів за 100-бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано, незараховано з необхідністю повторного складання

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня знань студента, здійснюється викладачем протягом семестру на лекційних і семінарських заняттях у межах змістового модуля. Поточне оцінювання включає в себе поточну роботу студента під час лекційних і семінарських занять (у кожному змістовому модулі – максимум 5 балів за усне опитування та відповідно 6 або 4 бали за письмовий контроль), письмовий контроль включає підготовку конспектів наукових праць видатних лінгвістів (всього 5 праць – по 2 бали за кожен), оцінку за написання тематичних контрольних робіт (максимум – 15 балів – по 5 балів за кожен). Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів

Підсумковий контроль, який здійснюється провідним викладачем, має на меті перевірку рівня знань студента під час виконання підсумкового тесту та усної відповіді. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за іспит (Модуль 3), становить 60 балів, з яких 30 балів – оцінка за підсумковий тест, 30 балів – за усну відповідь. Якщо студент погоджується з результатом, який він отримав за поточний контроль і написання залікового тесту, він має право не складати іспит в усній формі.

Шкала оцінювання:

Поточний контроль						Підсумковий контроль		
40						60		
Модуль 1			Модуль 2			Модуль 3		
ЗМ 1		ЗМ 2		ЗМ 3		Тематична контрольна робота	заликовий тест	усна відповідь
усний контр.	письм. контр.	усний контр.	письм. контр.	усний контр.	письм. контр.			
5	2	5	6	5	2	15	30	30

Критерії оцінювання знань студента

на семінарських заняттях

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студента
5	Студент має системні, глибокі знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання студента є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, вміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Студент демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Студент здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Студент демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Студент може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

Критерії оцінювання письмових завдань (робота з науковими працями видатних лінгвістів)

Бали	Критерії оцінювання
0	Студент не підготував конспект.
1	Виконані студентом завдання відповідають вимогам від 50 до 75 %.
2	Завдання виконані студентом бездоганно.

Критерії оцінювання тематичних контрольних робіт

Тематична контрольна робота здійснюється провідним викладачем і може проводитись лише один раз в кінці Змістового модуля. Відсутність студента на тематичній контрольній роботі без поважної причини оцінюється у "0" балів. Повторне написання тематичної контрольної роботи можливе за умови, якщо студент був відсутній на контрольній роботі з поважної причини. Написання контрольної роботи відбувається в найкоротший термін, узгоджений з провідним викладачем.

Максимальна оцінка студента за тематичну контрольну роботу у кожному змістовому модулі становить **15 балів**. Тематична контрольна робота складається з 10 питань у вигляді тесту і оцінюється в 10 балів відповідно.

Критерії оцінювання знань студентів на іспиті

Іспит складається з двох частин: 1) написання підсумкового тесту (максимум – 30 балів) та 2) усна відповідь (максимум – 30 балів).

В оцінці знань студентів враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) обізнаність з основними поняттями, принципами, законами, правилами навчальної дисципліни;
- 3) логічність викладу матеріалу;
- 4) обґрунтованість власних міркувань;
- 5) уміння інтегрувати та диференціювати знання теоретичного матеріалу та застосовувати їх при виконанні практичних завдань.

Відповідь вважається *повною (30 балів)*, якщо студент повністю оволодів матеріалом, обізнаний з усіма поняттями і термінами навчального курсу і адекватно оперує ними під час відповідей на поставлені питання, а також посилається на наукові дослідження з навчальної дисципліни, ознайомлений зі спеціальною літературою; демонструє здатність аналізувати факти, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками.

Відповідь вважається *недостатньо повною (20 балів)* за умов непоганого володіння знаннями з навчального предмету. Відповідь студента має бути правильною і обґрунтованою. Студент повинен продемонструвати знання теоретичного матеріалу, навички самостійної навчально-пізнавальної діяльності, здатність викладати матеріал в певній логічній послідовності. Допускаються незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння викладеного матеріалу.

Відповідь вважається *неповною (10 балів)*, якщо продемонстровані знання з предмету носять фрагментарний і поверхневий характер. Теоретичні і фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Студент обізнаний з літературними джерелами з навчальної дисципліни, але не може дати достатньо критичної їх оцінки; допускає суттєві помилки, які порушують логіку викладення матеріалу.

Іспит вважається *нескладеним* за умов неправильної або неповної відповіді, яка свідчить про нерозуміння поставленого завдання. Студент не володіє понятійно-категоріальним апаратом, необізнаний з літературою з навчальної дисципліни і допускає грубі помилки у викладенні матеріалу.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алпатов В. М. История лингвистических учений : учеб. пособие / В. М. Алпатов. – 3-е изд., испр. и доп. – М. : Языки славянской культуры, 2001. – 368 с.
2. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Академія, 2008. – 240 с.
3. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови : навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 1991. – 232 с.
4. Бевзенко С. П. Вступ до мовознавства : короткий нарис : навч. посібник / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 2006. – 144 с.
5. Березин Ф. М. История лингвистических учений : учебник / Ф.М. Березин. – 2-е изд. – М. : Высшая школа, 1984. – 315 с.

6. Березин Ф. М. Общее языкознание : учебник / Ф.М. Березин, Б.Н. Головин. – М. : Просвещение, 1979. – 224 с.
7. Дорошенко С. І. Загальне мовознавство : навч. посібник / С. І. Дорошенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.
8. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підручник / Ю. О. Карпенко. – 2-е вид., стер. – К. : Академія, 2009. – 336 с.
9. Ковалик І. І. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки : навч. посібник / І. І. Ковалик, С. П. Самійленко. – К. : Вища школа, 1985. – 216 с.
10. Кодухов В. И. Общее языкознание : учебник / В. И. Кодухов. – М. : Высш. школа, 1974. – 304 с.
11. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підручник / М. П. Кочерган. – 3-е вид. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2010. – 464 с.
12. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики: аналітичний огляд : навч. посібник / О. О. Селіванова. – К. : Фітосоціоцентр, 1999. – 148 с.
13. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підручник / С. В. Семчинський. – К. : “ОКО”, 1996. – 413 с.
14. Удовиченко Г. М. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичних учень : навч. посібник / Г. М. Удовиченко. – К. : Вища школа, 1980. – 216 с.
15. Шулежкова С. Г. История лингвистических учений : учеб. пособие / С. Г. Шулежкова. – 3-и изд., испр. – М. : Флинта : Наука, 2007. – 406 с.

Додаткова література

16. Амирова Т. А. Очерки по истории лингвистики / отв. ред. Г. В. Колшанский / Т.А.Амирова. – Москва : Наука, 1975. – 560 с.
17. Беликов В. И. Социолінгвістика : учебник / В. И. Беликов. – Москва : Рос. гос. гуманит. ун-т, 2001. – 440 с.
18. Бесянин В. П. Психолінгвістика : учебник / В. П. Бесянин. – Москва : Флинта : МПСИ, 2003. – 228 с.18
19. Бесянин В. П. Психолінгвістика : учебник / В. П. Бесянин. – 5-е изд. – Москва : Флинта : МПСИ, 2008. – 232 с.
20. Бенвенист Э. Общая лингвистика / В. П. Бесянин / Пер. с фр. Ю.Н. Караулова и др.; Общ. ред., вступ. ст. и коммент. Ю.С. Степанова. – 2-е изд., стереот. – М.: УРСС, 2002. – 445 с.
21. Березин Ф. М. История советского языкознания. Некоторые аспекты общей теории языкознания: хрестоматия для филол. специальностей / Ф.М. Березин. – 2-е изд, испр. и доп. – М. : Высшая школа, 1988. – 528 с.
22. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика : учеб. пособие / В. Д. Бондалетов. – Москва : Просвещение, 1987. – 160 с.
23. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в історії мовознавства. Московська лінгвістична школа : навч. посібник / В. А. Глущенко. – Дніпропетровськ : [б. в.], 1996. – 136 с.
24. Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918–1941) / М.А. Жовтобрюх. – К. : Наук. думка, 1991. – 260 с.
25. Загнітко А. П. Історія українського мовознавства в особах : наук.-навч. посібник / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2006. – Ч. 1. – 184 с.
26. Зеленько А. С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних учень. Аспекти, методи, прийоми та процедури вивчення мови : посібник / А. С. Зеленько. – 2-ге вид., перероб. – Луганськ : Альма-матер, 2002. – 283 с.

27. Зеленько А. С. З історії лінгвістичних вчень / А. С. Зеленько. – Луганськ : Альма-матер, 2002.
28. Иванова Л. П. Курс лекцій по общему языкознанию / Л. П. Иванова. – К. : Освіта України, 2006. – 312 с.
29. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч. I: Мова, її будова та функції в суспільстві. – 2008. – 168 с.
30. Кириченко Г. С. Нариси загального мовознавства : навч. посібник: у 2 ч. / Г. С. Кириченко, С. В. Кириченко, А. П. Супрун; за ред. А. П. Супрун. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008 // Ч. II: Основні етапи розвитку науки про мову. – 2008. – 224 с.
31. Лурия А. Р. Письмо и речь : Нейролингвистические исследования : учеб. пособие / А. Р. Лурия. – Москва : Академия, 2002. – 346 с.
32. Маслова В. М. Лингвокультурология : учеб. пособие / В. М. Маслова. – М. : Издательский центр «Академия», 2001. – 208 с.
33. Німчук В. В. Мовознавство на Україні в 14-17 ст. : монографія / В. В. Німчук; відп. ред. В. М. Русанівський. – К. : Наук. думка, 1985. – 224 с.
34. Общее языкознание / под. общ. ред. А.Е. Супруна : учеб. пособие. – Минск : Вышэйшая школа, 1983. – 456 с.
35. Питання теорії мови в зарубіжному мовознавстві. – К. : Наукова думка, 1976. – 256 с.
36. Попова З. Д. Общее языкознание / З. Д. Попова. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1987. – 212 с. 19
37. Психолінгвістика в очерках и извлечениях : хрестоматія : для аспірантов вузов / под общ. ред. В. К. Радзиховской. – Москва : Академия, 2003. – 462 с.
38. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К, 2008. – 712 с.
39. Семчинський С. В. Загальне мовознавство : підручник / С. В. Семчинський. – К. : Вища шк., 1988. – 328 с.
40. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики / [науч. ред. М. Э. Рут]. – Москва : Прогресс, 1999. – 432 с. 1
41. Соссюр Ф. Заметки по общей лингвистике / Ф. Соссюр; общ. ред., вступ. ст. и коммент. Н. А. Слюсаревой. – 2-е изд. – Москва : Прогресс, 2000. – 280 с.
42. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания / Ю. С. Степанов. – М. : Просвещение, 1975. – 272 с.
43. Фрумкина Р. М. Психолінгвістика : учебник / Р. М. Фрумкина. – Москва : Академия, 2001. – 316 с.
44. Шадура Т. Н. Общее языкознание / Т. Н. Шадура. – Тбилиси : Ганатлеба, 1983. – 490 с.
45. Шарафутдинова Н. С. Теория и история лингвистической науки / Н. С. Шарафутдинова. – М. : Восток-Запад; Владимир : ВКТ, 2007. – 381.
46. Юшук І. П. Вступ до мовознавства : навч. посібник / І. П. Юшук. – К. : Рута, 2000. – 128 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. What are the main language functions? Comment on Language as the main means of communication; Language and non-verbal forms of communication.

2. Why is language considered to be a systemic-structural phenomenon? Comment on hierarchic structure of language
3. What are the basic characteristics of human language? Comment on human language Vs animal communication.
4. Comment on Language as a system of sign. What are the main features of the sign? What are common features between language and other sign-systems?
5. Comment on the Process of Literary Language Formation. What is the standard language?
6. Considering all the hypotheses on the evolution of human language. Which of them do you consider acceptable in explaining the origin of human language; and why?
7. List the major parts of the brain and discuss their functions in relation to language.
8. What is aphasia? Discuss the causes of aphasia to illustrate the relationship between language and the brain.
9. What are the differences between Lingua Franca, Pidgins and Creoles?
10. Comment on Language classification.
11. What groups of languages is the IE family divided into? Name features common to all IE languages.
12. Speak of the classification of Germanic languages. Name features characteristic of the Germanic group of languages. Which of the language families does English belong to?
13. What characterized the first phase of the growth of linguistics as a discipline?
14. What was the most significant contribution to the study of language in India?
15. What was the most notable contribution of the Greeks to the growth of linguistics?
16. What was the most significant contribution to the study of language during Middle Ages in Europe?
17. Linguistic and philological developments of the Renaissance period.
18. Who was the first to point out that European languages and Sanskrit had sprung from the same source which no longer existed? Comment on the most outstanding achievements of linguistic scholarship in the early 19th century. Comment on the essence of Grimm's law.
19. Comment on the relationships of the Indo-European Languages due to August Schleicher's "family-tree" theory and Johannes Schmidt's "wave theory".
20. The Philosophy of Language: Wilhelm von Humboldt, Heymann Steinthal, Wilhelm Wundt, Olexander Potebnya.
21. By whom were theoretical views of Neogrammarians formulated for the first time? Comment on the principles which are characteristic for the Leipzig School of Linguistics. Comment on the essence of Verner's law.
22. Who was one of the prominent scholars in Russia, following neogrammarian tradition? Comment on the principles of the Moscow Fortunatov School.
23. What principles are characteristic for the Kazan School of Linguistics?
24. Comment on the Linguistics in the beginning of the XX century: Rudolf Meringer; Hugo Schuchardt; Karl Vossler; Linguistic Geography, the theory of Stratum.
25. Why did Saussure's book "Course in General Linguistics" turn out to be a landmark in the development of linguistics? What are the key elements in Saussurean view of language?
26. What are the most prominent representatives of the Geneva School of Linguistics? Comment on the principles of this school.

27. Comment on the Copenhagen (Glossematic) School of Linguistics. What did the glossematicians devise?
28. What was the designation of the Prague School of Linguistics? In what field of research have the representatives of the Prague School of Linguistics achieved world-wide recognition?
29. Comment on the London School of Linguistics. What are the characteristic features of this school?
30. Comment on the French (Sociolinguistic) School. What are the characteristic features of this school?
31. Comment on the American Descriptivism. Who was the pioneer of American Descriptivism? Comment on Leonard Bloomfield's Linguistic Conception.
32. Highlight the main premise of the Sapir-Whorf hypothesis. Comment on Edward Sapir's Linguistic Conception.
33. What are the characteristic features of Distributionalism. What is the difference between Harris's grammar and Chomsky's grammar?
34. What are the characteristic features of the Moscow Phonological School, the Petersburg (Leningrad) Linguistic School, the Leningrad Phonological School, the V. V. Vinogradov Linguistic School and the Kharkiv Linguistic School.
35. The discipline of Linguistics: areas of linguistics; Linguistic levels, Linguistic levels.
36. Comment on the difference between theoretical and applied Linguistics; synchronic and diachronic Linguistics; descriptive and prescriptive Linguistics.
37. What are the characteristic features of Sociolinguistics?
38. What are the characteristic features of Mathematical Linguistics?
39. What are the characteristic features of Ethnolinguistics?
40. What are the characteristic features of Psycholinguistics?
41. What are the characteristic features of Computational Linguistics?
42. What are the characteristic features of Applied linguistics?
43. What are the characteristic features of Anthropological linguistics?
44. What are the characteristic features of dialectology?
45. What are the characteristic features of Corpus linguistics?